

VICTIMA INFRAȚIUNII DE TRATAMENTE INUMANE (art.137 CP RM)

Nicolae BUZA

Catedra Drept Penal și Criminologie

Judging by content of the 137th article of the Penal Code of Moldova, the legislator conditioned the situation, status and role of the victim in the system of social relationships. The designation of these indicators in the penal norm represents the exclusive prerogative of the legislator, therefore having the purpose to identify the limits of the penal responsibility. Thus, the quality of the victim regarded by the 137th article of the Penal Code is directly related to the person categories protected by the Geneva Conventions of 1949.

The investigation of the circle of subjects that are protected by the penal law gives us right to attribute to the category of conditions described by the victim the injured, ill and shipwrecked ones. Prisoners, civilians, members of the Red Cross, members of organizations assimilated to it and any other person that is under the power of the enemy represent the role of the victim in the system of social relationships or reflects her social status. By analyzing these categories we have resolved the problem of the application of the penal norm regarding the offender and the victim.

Literatura de specialitate se confruntă cu existența unor opinii controversate în ceea ce privește determinarea statutului victimei în dreptul penal. Prima categorie de autori [1] consideră că există o legătură indisolubilă dintre noțiunile „victima infracțiunii” și „obiectul juridic special al infracțiunii”, considerent din care victima infracțiunii se supune studierii în contextul noțional al obiectului infracțiunii, ca element constitutiv al infracțiunii. Cea de-a doua categorie de autori [2] consideră că victima infracțiunii face parte din contextul noțional al subiectului infracțiunii, opinie unanim recunoscută în literatura de specialitate română, fiind desemnată prin categoria subiect pasiv.

Dincolo de locul investigării acesteia, cert este că victima infracțiunii reprezintă subiectul relațiilor sociale, a cărei apărare este exercitată prin intermediul unei incriminări concrete. În ceea ce privește art.137 CP RM, legiuitorul a circumstanțiat unele stări, trăsături sociale ale victimei, precum și postura acesteia în sistemul relațiilor sociale. La categoria stărilor în care se află victima putem atribui *răniții, bolnavii și naufragiații. Prizonierii, persoanele civile, membrii personalului sanitar civil, membrii Crucii Roșii, membrii organizațiilor asimilate acesteia, oricare altă persoană căzută sub puterea inamicului* desemnează postura victimei în sistemul relațiilor sociale ori reflectă trăsăturile sociale ale acesteia.

Desemnarea indicatorilor ce caracterizează anumite stări, trăsături ale victimei în norma penală reprezintă prerogativa exclusivă a legiuitorului, având drept scop identificarea frontierelor răspunderii penale. Această poziție are semnificație practică, întrucât doar atunci când este determinat corect cercul de subiecți ai relațiilor sociale, afectate de infracțiune, poate fi soluționată problema privind limitele aplicării normei în privința făptuitorului și victimei.

Calitatea victimei infracțiunii prevăzute la art.137 CP RM este direct proporțională cu categoriile de persoane protejate prin prisma celor patru Convenții de la Geneva din 1949. *In concreto: Convenția (I) pentru îmbunătățirea sorții răniților și bolnavilor din forțele armate în campanie* [3], *Convenția (II) pentru îmbunătățirea sorții răniților, bolnavilor și naufragiaților din forțele armate marine* [4], *Convenția (III) cu privire la tratamentul prizonierilor de război* [5], *Convenția (IV) cu privire la protecția persoanelor civile în timp de război* [6]. În această ordine de idei, suntem părtașii profesorului A.Barbăneagră [7], potrivit căruia art.3, comun Convențiilor de la Geneva din 1949, și art.4 par.2 din *Protocolul (II) Adițional la Convențiile de la Geneva din 1949, referitor la protecția victimelor conflictelor armate fără caracter internațional* [8], stabilesc standardul minim de tratament umanitar pentru persoanele protejate aplicabil oricărui tip de conflict armat, indiferent de caracterul lui: internațional sau național.

În sensul art.8 par.1 din Titlul II, Secțiunea I, al *Protocolului (I) Adițional la Convențiile de la Geneva din 1949, referitor la protecția victimelor conflictelor armate internaționale* [9], sunt considerați „răniți” și „bolnavi” persoanele, militari sau civili, care, ca urmare a unui traumatism, a unei boli sau a altor incapacități sau tulburări fizice sau mintale, au nevoie de îngrijiri medicale și care se abțin de la orice act de ostilitate. La această categorie sunt atribuite și lăuzele, nou-născuții și alte persoane care ar putea avea nevoie de îngrijiri medicale imediate, cum ar fi infirmii și femeile însărcinate, și care se abțin de la orice act de ostilitate.

Prin urmare, pentru a cădea sub incidența acestor categorii de persoane protejate, este necesar a fi îndeplinite cele două condiții cumulative:

- 1) persoana are nevoie de îngrijiri medicale;
- 2) persoana se abține de la orice acțiune militară sau participare la război.

Sunt considerați „naufragiați”, potrivit art.8 par.2 din Titlul II, Secțiunea I, al **Protocolului (I) Adițional la Convențiile de la Geneva din 1949, referitor la protecția victimelor conflictelor armate internaționale**, persoanele, militari sau civili, care se află într-o situație periculoasă pe mare sau în alte ape, ca urmare a nenorocirii care-i lovește sau care lovește nava sau aeronava care îi transportă, și care se abțin de la orice act de ostilitate. Aceste persoane, cu condiția ca ele să continue să se abțină de la orice act de ostilitate, vor continua să fie considerate naufragiați în timpul salvării lor până ce vor dobândi un alt statut în virtutea Convențiilor de la Geneva din 1949 sau a Protocolului sus-menționat.

Victimă a infracțiunii prevăzute la art.137 CP RM poate fi și prizonierul de război. Conceptul de prizonier de război derivă din noțiunea de combatant [10]. În acest context, termenul „combatant” trebuie interpretat *stricto sensu*, desemnând doar membrii forțelor armate care participă în mod direct în luptă. Prin urmare, personalul militar sanitar și religios, deși face parte din forțele armate, nu poate evolua în calitate de prizonier de război. *Per a contrario*, civilii care participă, într-un fel sau altul, la operațiunile de război pot avea calitatea de prizonieri de război. În acest sens, un exemplu elocvent poate servi renumitul caz din timpul primului război mondial, supranumit în literatura de specialitate „Cazul taximetriștilor de la Marna” [11], când, la solicitarea autorităților militare, posesorii particulari de autoturisme au transportat trupe și materiale ușoare de luptă pentru a întări frontul. În timpul acestei activități ei și-au pierdut calitatea de civili, devenind combatanți.

Potrivit art.4 al **Convenției (III) cu privire la tratamentul prizonierilor de război** din 12 august 1949, se bucură de protecție umanitară în calitate de prizonieri de război următoarele categorii de combatanți:

1. Membrii forțelor armate ale unei Părți în conflict, precum și membrii milițiilor și ai corpurilor de voluntari făcând parte din aceste forțe armate.

2. Membrii altor miliții și membrii altor corpuri de voluntari, inclusiv acei din mișcările de rezistență organizate, aparținând unei Părți în conflict și acționând în afara sau în interiorul propriului lor teritoriu, chiar dacă acest teritoriu este ocupat, cu condiția ca aceste miliții sau corpuri de voluntari, inclusiv aceste mișcări de rezistență organizate, să îndeplinească următoarele condiții:

- a) să aibă în fruntea lor o persoană care răspunde pentru subordonații săi;
- b) să aibă un semn distinctiv fix care poate fi recunoscut de la distanță;
- c) să poarte armele în mod deschis;
- d) să se conformeze, în operațiunile lor, legilor și obiceiurilor războiului.

3. Membrii forțelor armate regulate, care se pretind ale unui guvern sau ale unei autorități nerecunoscute de Puterea deținătoare.

4. Persoanele care urmează forțele armate, fără a face parte direct din ele, cum sunt membrii civili ai echipajelor avioanelor militare, corespondenții de război, furnizorii, membrii unităților de lucru sau ai serviciilor însărcinate cu bunăstarea forțelor armate, cu condiția ca ele să fi primit autorizația forțelor armate pe care le întovărășesc, acestea trebuind să le elibereze în acest scop un bilet de identitate asemănător modelului anexat.

5. Membrii echipajelor, inclusiv comandanții, piloții și elevii marinei comerciale și ai echipajelor aviației civile ale Părților în conflict, care nu beneficiază de un tratament mai favorabil în virtutea altor dispoziții de drept internațional.

6. Populația unui teritoriu neocupat care, la apropierea inamicului, ia armele în mod spontan pentru a combate trupele de invazie, fără să fi avut timpul de a se constitui în forțe armate regulate, dacă ea poartă armele în mod deschis și dacă respectă legile și obiceiurile războiului.

În conformitate cu art.4 pct. B al **Convenției (III) cu privire la tratamentul prizonierilor de război** din 12 august 1949, de asemenea, vor beneficia de tratamentul rezervat prizonierilor de război:

1. Persoanele aparținând sau care au aparținut forțelor armate ale țării ocupate dacă, din cauza acestei apartenențe, Puterea ocupantă socotește necesar să procedeze la internarea lor – chiar dacă inițial le eliberase în timp ce ostilitățile se desfășurau în afara teritoriului pe care ea îl ocupă – mai ales după o încercare neizbutită a acestor persoane de a se alătura forțelor armate de care aparțin și care sunt angajate în luptă sau când nu ascultă de somația ce le-a fost făcută, în scopul internării.

2. Persoanele aparținând uneia din categoriile enumerate în prezentul articol, pe care Puterile neutre sau nebeligerante le-au primit pe teritoriul lor și pe care trebuie să le interneze în baza dreptului internațional, fără a aduce prejudiciu oricărui tratament mai favorabil pe care aceste Puteri ar socoti că trebuie să-l acorde. Cu excepția dispozițiilor art.8, 10, 15, 30, alin.5, 58 până la 67 inclusiv, 92, 126 și, în cazul când există relații diplomatice între Părțile în conflict și Puterea neutră sau nebeligerantă interesată, a dispozițiilor care privesc Puterea protectoare. Dacă astfel de relații diplomatice există, Părțile în conflict, de care depind aceste persoane, vor fi autorizate să exercite față de ele funcțiile acordate Puterilor protectoare prin prezenta Convenție, fără a aduce prejudiciu funcțiilor pe care aceste Părți le exercită în mod normal, în conformitate cu obiceiurile și tratatele diplomatice și consulare.

Calitatea prizonierului de război este raportată la următoarele două condiții [12]:

- 1) să fi căzut în puterea inamicului;
- 2) să aparțină uneia din categoriile enumerate.

Pe lângă aceste două condiții, insistăm asupra celei de-a treia, potrivit căreia capturarea unui prizonier de război poate avea loc numai în perioada ostilităților active. Această condiție se desprinde din sentința Camerei penale a Curții de Casație din Franța din 16.02.1951 în cauza *Bittrich și Guttman* [13], în conformitate cu care instanța a apreciat că nu poate fi considerat prizonier de război un general german arestat după capitularea țării sale la 7.05.1945.

Beneficiază de statutul de prizonier de război și rezerviștii. Astfel, Curtea de Casație specială olandeză a pronunțat la 20.02.1950 o sentință împotriva unor ofițeri germani care, în 1940, după capitularea Olandei, i-au executat sumar pe ofițerii rezerviști ai acestei țări, considerând acest fapt crimă de război [14].

Prizonieri de război urmează a fi considerați și membrii mișcărilor de rezistență, precum și membrii forțelor armate în uniformă care acționează pe teritoriul inamic în scopul obținerii de informații sau distrugerii unor obiective militare. Dat fiind faptul că aceștia se bucură de protecție, acțiunile de exterminare a membrilor comandamentelor care operau pe teritoriile aflate sub autoritatea Germaniei în cel de-al II-lea război mondial au fost declarate ilegale de către Tribunalul militar de la Nürnberg, iar mareșalul Keitel, care a emis ordinul respectiv, a fost condamnat la moarte prin spânzurare la 1 octombrie 1946 de către aceeași instanță [15].

Nu se bucură de statutul prizonierilor de război spionii, sabotorii, mercenarii și militarii care au comis crime de război, după ce un tribunal competent a pronunțat sentința împotriva lor [16].

În cele ce urmează vom supune investigării persoanele civile ca potențiale victime ale tratamentelor inumane. De remarcat că definiția conceptului de „*persoane civile*” a fost elaborată la cea de-a II-a sesiune a Conferinței experților guvernamentali, având drept scop conceptualizarea persoanelor civile privite individual, precum și a populației civile în ansamblu, găsindu-și reflectare în prevederile art.50 pct.1 al **Protocolului (I) Adițional la Convențiile de la Geneva din 1949, referitor la protecția victimelor conflictelor armate internaționale**, potrivit căruia se considerată civilă orice persoană care nu aparține uneia din categoriile prevăzute în art.4 A 1), 2), 3) și 6) al celei de-a III-a Convenții și în art.43 al Protocolului sus-menționat. În caz de îndoială, persoana respectivă va fi considerată civilă. Prin referirea la art.4 A din **Convenția (III) cu privire la tratamentul prizonierilor de război** din 12 august 1949, s-a avut în vedere includerea în categoria de „civili” a tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Părților în conflict care nu fac parte din forțele armate, nu pe criteriul naționalității acestora, care nu se referă decât la categoria persoanelor protejate contra arbitrarului puterii deținătoare, ci pe caracterul lor inofensiv. Astfel, în afara „forțelor armate”, cărora Protocolul le dă o nouă definiție, toate persoanele aflate pe teritoriul Părților în conflict sunt „civile”. De asemenea, având drept scop evitarea unor eventuale divergențe apărute în desfășurarea operațiunilor militare în a distinge un civil de un membru al forțelor armate, Protocolul consideră civilă orice persoană asupra căreia planează un dubiu.

Pct.2 art.50 al Protocolului stabilește că populația civilă cuprinde toate persoanele civile, iar prezența în mijlocul populației civile a persoanelor izolate care nu răspund definiției de persoană civilă, potrivit pct.3 art.50 al aceluiași Protocol, nu privează această populație de calitatea sa.

Fiind raportată la necesitățile aplicării dreptului internațional umanitar în caz de conflict armat și ale imunizării persoanelor care nu participă direct la ostilități, definiția dată persoanelor civile și populației civile este apreciată în literatura de specialitate [17] ca fiind una funcțională.

Drept victime ale infracțiunii de tratamente inumane urmează a fi recunoscuți și membrii personalului sanitar civil. Prin noțiunea de personal sanitar civil [18] se înțelege totalitatea angajaților care au în funcție îngrijirea bolnavilor și răniților în armată sau a civililor în unitățile de întremare și de diagnosticare. Adică,

totalitatea angajaților împuterniciți în exclusivitate de către o Parte în conflict cu realizarea acțiunilor de prevenire a bolilor, cu căutarea, evacuarea, transportul, diagnosticarea, tratamentul, acordarea primului ajutor răniților, bolnavilor și naufragaților. În aceeași categorie se includ și funcționarii din administrația unităților sanitare (spitale, centre de transfuzie de sânge, centrele și instituțiile de medicină preventivă, centrele de aprovizionare sanitară, depozitele de materiale și produse farmaceutice), precum și totalitatea angajaților responsabili de funcționarea sau administrarea mijloacelor de transport sanitar. Fără a nega cele statuate, întierăm că, potrivit art.8 alin.3 al **Protocolului (I) Adițional la Convențiile de la Geneva din 1949, referitor la protecția victimelor conflictelor armate internaționale**, expresia „personal sanitar” vizează atât personalul civil, cât și cel militar. Spre regret, membrii personalului sanitar militar, prin operarea în art.137 CP RM a categoriei speciale, nu pot evolua în calitate de victime, aceasta în pofida faptului că Convențiile de la Geneva din 1949 asigură o protecție corespunzătoare și acestora. Pentru a ne convinge de acest fapt, facem referire doar la art.25 al **Convenției (I) pentru îmbunătățirea sorții răniților și bolnavilor din forțele armate în campanie**, potrivit căruia militarii instruiți în mod special pentru a fi, eventual, folosiți ca infirmieri sau brancardieri auxiliari pentru căutarea sau ridicarea, transportul sau tratamentul răniților și bolnavilor, vor fi de asemenea respectați și protejați, dacă îndeplinesc aceste funcții în momentul când vin în contact cu inamicul sau cad sub puterea lui. Dat fiind asigurarea unei protecții eficiente prin intermediul Convențiilor și acestor categorii de persoane, se face oportună excluderea cuvântului „civil” din expresia „personal sanitar civil”, astfel încât să se lărgască sfera de aplicabilitate și asupra membrilor personalului sanitar militar, subînțelegându-se prin personal sanitar atât cel civil, cât și cel militar.

De asemenea, victime ale tratamentelor inumane pot fi și membrii Crucii Roșii, precum și membrii organizațiilor asimilate acesteia. Potrivit art.3 par.2, comun celor 4 Convenții de la Geneva din 12 august 1949, Comitetul Internațional al Crucii Roșii reprezintă acel organism umanitar imparțial care oferă serviciile sale Părților în conflict. În plan concret, Comitetului Internațional al Crucii Roșii îi sunt recunoscute o serie de atribuții în timp de conflict armat – internațional și intern, precum și în cazuri de tensiune și tulburări interne. Acesta se prezintă ca fiind principalul for abilitat de state, prin instrumente juridice convenite, să acorde protecție și asistență victimelor conflictelor armate. În acest sens, reprezentanții Crucii Roșii dispun de următoarele mijloace și metode în vederea exercitării protecției și asistenței pentru victimele de război: vizite la locurile de detenție, având un caracter strict umanitar, acestea limitându-se exclusiv la tratamentul aplicat și nicidecum la motivele deținerii lor; căutarea persoanelor dispărute și sprijinirea reunirii familiilor separate; asistența umanitară. De menționat că, în privința celei din urmă, Convențiile de la Geneva și Protocoalele lor adiționale conțin mai mult de 20 de dispoziții consacrate asistenței medicale și materiale la care au dreptul victimele conflictelor armate.

Făcînd o generalizare a prevederilor celor 4 Convenții de la Geneva din 12 august 1949, desprindem următoarele criterii de acordare a asistenței umanitare:

- se acordă exclusiv victimelor de război;
- are un caracter nediscriminatoriu;
- este destinată să acopere cele mai stringente nevoi ale celor afectați, putând fi materializată în punerea la dispoziție a medicamentelor, alimentelor, hainelor etc.;
- se acordă doar cu aprobarea autorităților ce dețin controlul teritoriului pe care se află persoanele care au nevoie de ajutor.

Pe plan național, a fost înființată Societatea „Crucea Roșie” din Moldova cu statut de organizație obștească autonomă, care își desfășoară activitatea în conformitate cu Statutul său aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova „Cu privire la înregistrarea Statutului Societății „Crucea Roșie” din Moldova”, nr.153 din 09.03.1992 [19]. Înființarea acesteia, așa cum rezultă din prevederile art.1 al **Legii Republicii Moldova privind Societatea „Crucea Roșie” din Moldova**, nr.139-XV din 10.05.2001 [20], este dictată de necesitatea realizării funcțiilor auxiliare în domeniul umanitar în baza Convențiilor de la Geneva din 1949 și a Protocoalelor adiționale la acestea din 1977.

Totuși, norma de incriminare prevăzută la art.137 CP RM înaintează cerința ca victima infracțiunii de tratamente inumane să fie nu oricare persoană care tangențial exercită careva atribuții ale acestei organizații, ci doar membrii acesteia. Potrivit art.7 al Statutului Societății „Crucea Roșie” din Moldova, calitatea de membru poate fi acordată membrilor individuali și colectivi, iar art.8 stabilește că membru al Societății poate fi oricare cetățean, indiferent de naționalitate, confesiune, concepții politice, partinitate, care recunoaște

prezentul Statut, activează în una din organizațiile Societății, achită sistematic cotizațiile de membru sau care acordă alte ajutoare materiale. Acordarea calității de membru al Societății, potrivit art.10 al aceluiași Statut, se face de către comitetul (adunarea) organizației primare în baza cererii în scris sau verbale a solicitantului.

Deci, putem conchide că prin membru al Crucii Roșii și al organizațiilor asimilate acesteia se înțelege persoana din cadrul organizației internaționale a Crucii Roșii și al altor societăți internaționale sau naționale voluntare de asistență medicală sau umanitară, recunoscute legal și autorizate de către o parte la conflict. Bunăoară, printre organizațiile asimilate Crucii Roșii putem atribui Organizația „Semiluna Roșie”, Medicii fără frontieră, organisme ONU [21]. Principalul mecanism intern de supraveghere a respectării dreptului umanitar în Republica Moldova este Comitetul Național de Consultare și Coordonare pentru implementarea dreptului internațional umanitar, înființat la 9 septembrie 1996. Printre membrii Comitetului Național de Consultare și Coordonare pentru implementarea dreptului internațional umanitar putem enumera: înalți funcționari ai Ministerelor Afacerilor Externe, Educației, Sănătății, Muncii, Protecției Sociale și a Familiei, Apărării, Justiției, ai Cancelariei de Stat, ai Serviciului de Informație și Securitate, ai Comitetului Federației Sindicatelor, ai Crucii Roșii din Moldova [22].

În calitate de victimă a infracțiunii de tratamente inumane poate să apară și „*oricare altă persoană căzută sub puterea inamicului*”. Aici apare ca firească întrebarea: care sunt aceste persoane? Prin metoda excluderii deducem că acestea sunt altele decât cele enumerate în mod expres în norma de incriminare. Pentru a da un răspuns explicit în materia vizată, este necesar de a face o generalizare a tuturor categoriilor de persoane cărora li s-a asigurat o protecție specială prin intermediul normei penale. Punctul de tangență care asigură unitatea *ad integrum* a victimelor enumerate la art.137 CP RM se manifestă prin caracteristica – *hors du combat*. Echivalentul român al expresiei franceze vine să pună în lumină particularitățile victimei, care se prezintă ca fiind acea persoană care, din anumite considerente, nu participă activ sau direct la ostilități, adică este în afara luptei. În acest sens, ne facem părtașii opiniei expuse în [23], potrivit căreia statut intermediar nu există – toți cei aflați în afara luptei sunt protejați de legea penală (cetățeni ai statelor, apatrizi, refugiați, care dispun sau nu de imunitate diplomatică etc.).

Astfel privite lucrurile, considerăm că expresia „*oricare altă persoană căzută sub puterea inamicului*” se referă în primul rând la categoria personalului religios. Această afirmație are cel puțin două argumente:

primo: personalul religios nu participă activ sau direct la ostilități;

secundo: personalul religios face parte din categoriile de persoane protejate în baza celor 4 Convenții de la Geneva din 1949 și a celor 2 Protocoale adiționale la acestea din 1977.

Potrivit art.8 alin.4 al **Protocolului (I) Adițional la Convențiile de la Geneva din 1949, referitor la protecția victimelor conflictelor armate internaționale**, prin personal religios se înțelege persoanele, militarii sau civilii (precum sunt preoții) care se dedică în exclusivitate funcției lor și sunt atașați:

- a) fie forțelor armate ale unei Părți în conflict;
- b) fie unităților sanitare sau mijloacelor de transport sanitar ale unei Părți în conflict;
- c) fie unităților sanitare prevăzute la art.9 par.2 al Protocolului;
- d) fie organismelor de protecție civilă ale unei Părți în conflict.

De asemenea, prin „*altă persoană căzută sub puterea inamicului*” trebuie de subînțeles jurnaliștii și reporterii. Astfel, art.13, comun Convențiilor (I) și (II) de la Geneva din 1949, prevede că atunci când corespondenții de război capturați sunt răniți, bolnavi sau naufragiați, se vor bucura de același tratament ca și combatanții inamici care s-ar afla în aceeași situație, cu condiția ca aceștia să fi primit autorizația forțelor armate pe care le însoțesc. Mai mult ca atât, potrivit art.4 al **Convenției (III) cu privire la tratamentul prizonierilor de război din 12 august 1949**, corespondenții de război sunt incluși în categoria de personal care au dreptul, în cazul capturării sau prizonieratului, la tratamentul rezervat prizonierilor de război. Totuși, cadrul juridic general în domeniul măsurilor de protecție a ziaristilor este considerat a fi art.79 al **Protocolului (I) Adițional la Convențiile de la Geneva din 1949, referitor la protecția victimelor conflictelor armate internaționale**. Făcând parte din Titlul IV dedicat populației civile, art.79 dispune că ziaristii sunt asimilați civililor în protecția ce le este acordată atunci când se află în puterea unei Părți în conflict. În acest sens, protecția oferită este catalizată de lipsa unei acțiuni care să contravină statutului lor de persoane civile și nu presupune renunțarea la drepturile acordate corespondenților de război acreditați pe lângă forțele armate; în caz contrar, aceștia ar beneficia de statutul prizonierilor de război.

În **concluzie** la cele consemnate mai sus: sintagma „*oricare altă persoană căzută sub puterea inamicului*” vizează persoana care nu participă activ sau direct la ostilități și care nu este expres stipulată în norma de incriminare, adică altele decât răniții, bolnavii, naufragiații, prizonierii, persoanele civile, membrii personalului sanitar civil, membrii Crucii Roșii, membrii organizațiilor asimilate acesteia. Deși prevederea de la art.137 CP RM referitoare la victima infracțiunii nu este una exhaustivă, considerăm că legiuitorul nu a încălcat condițiile legalității incriminării; or, incriminarea nu a căpătat alura unei prevederi incerte. Aceasta deoarece norma prevăzută la art.137 CP RM este una de blanchetă, iar o analiză *per ansamblu* a celor 4 Convenții de la Geneva din 1949 și a celor 2 Protocoale Adiționale la acestea din 1977 ne dezvăluie adevărata voință a legiuitorului.

Referințe:

1. Brînză S., Ulianoveshi X., Stati V. și alții. Drept Penal. Vol.II. - Chișinău: Cartier, 2005, p.34; Moscalciuc I. Consumatorul – victima infracțiunilor săvârșite în sfera consumului de produse și servicii // Revista Națională de Drept, 2007, nr.5, p.47.
2. Dobrinoiu V., Cornea N. Drept Penal. Partea Specială. Vol.II – Teorie și practică judiciară. - _ București: Lumina LEX, 2000, p.678; Nistoreanu Gh., Boroi Al. Drept Penal. Partea Specială. Ediția a II-a. - București: ALL Beck, 2002, p.557.
3. Încheiată la Geneva la 12.08.1949, în vigoare pentru Republica Moldova din 26.11.1993.
4. Încheiată la Geneva la 12.08.1949, în vigoare pentru Republica Moldova din 24.11.1993.
5. Încheiată la Geneva la 12.08.1949, în vigoare pentru Republica Moldova din 24.11.1993.
6. Încheiată la Geneva la 12.08.1949, în vigoare pentru Republica Moldova din 24.11.1993.
7. Barbăneagră A., Alecu Gh., Berliba V. și alții. Codul Penal al Republicii Moldova. Comentariu. - Chișinău: Sarmis, 2009, p.264.
8. Adoptat la Geneva la 10.07.1977, în vigoare pentru Republica Moldova din 24.11.1993.
9. Adoptat la Geneva la 10.07.1977, în vigoare pentru Republica Moldova din 24.11.1993.
10. Purdă N. Drept internațional umanitar. Curs universitar. - București: Lumina LEX, 2004, p.273.
11. Ibidem, p.275.
12. Balan O., Rusu V., Nour V. Drept internațional umanitar. - Chișinău: Universitatea de Criminologie, 2003, p.135.
13. Purdă N. Op. cit., p.275.
14. Ibidem.
15. www.hausarbeiten.de/faecher/vorschau/116526.html
16. Geamanu G. Dreptul internațional penal. - București, 1996, p.161.
17. Purdă N. Op. cit., p.299.
18. Barbăneagră A. Răspunderea penală pentru infracțiunile contra păcii și securității omenirii, infracțiunile de război: Teză de doctor habilitat în drept. - Chișinău, 2006, p.179.
19. Monitor nr.3/82 din 30.03.1992.
20. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.64-66.
21. Brînză S., Ulianoveshi X., Stati V. și alții. Op. cit., p.34.
22. Barbăneagră A. Răspunderea penală pentru infracțiunile contra păcii și securității omenirii, infracțiunile de război: Teză de doctor habilitat în drept, p.189.
23. Brînză S., Ulianoveshi X., Stati V. și alții. Op. cit., p.34.

Prezentat la 17.03.2010